

Ενας μη αποδεκτός νόμος-πλαίσιο

Του ΝΙΚΟΛΑΟΥ Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΥ*

Σε αντικατάσταση του νόμου-πλαισίου 1286 του 1982 για τα ΑΕΙ το υπουργείο Παιδείας προώθησε ένα νέο νόμο-πλαίσιο. Ετσι, ενώ αφήνει ουσιαστικά ανέπαφα τα βασικά στοιχεία του νόμου του 1982, εισάγει κάποια νέα στοιχεία και κάποιες μικρές αλλαγές που δεν είναι ικανοποιητικές, ενώ σε μερικές περιπτώσεις δημιουργούν μια περίπλοκη δομή που τον καθιστούν πιο δύσκολο στην εφαρμογή. Ετσι, σε καμία περίπτωση δεν είναι ο νόμος αυτό που περίμενε η πανεπιστημιακή κοινότητα.

Το πανεπιστήμιο έχει σκοπό τη δημιουργία επιστημόνων που θα μπορούν να αντιμετωπίζουν τις σύγχρονες ανάγκες μιας κοινωνίας. Στο νέο αυτό νόμο, όπως και στον προηγούμενο, δεν αναφέρεται πουθενά ένα σύγχρονο σύστημα εισαγωγής των φοιτητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Εξακολουθούμε να επιλέγουμε τους φοιτητές με τις γνωστές και μοναδικές εισαγωγικές εξετάσεις, οι οποίες και την άριστη επιλογή δεν εξασφαλίζουν και ταυτόχρονα καταπονούμε τους υποψήφιους φοιτητές με μια χρονοβόρα και πολυέξοδη προετοιμασία, με συσσώρευση περιστασιακών γνώσεων, που πολλές φορές είναι και αρνητικές, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούνται σοβαρά αρνητικά στοιχεία στη Μέση Εκπαίδευση. Πρωταρχικό στοιχείο ενός νόμου που αφορά την πανεπιστημιακή εκπαίδευση θα έπρεπε να είναι ο τρόπος επιλογής των φοιτητών. Και εδώ, όπως κατ' επανάληψη από το 1978 έχουμε προτείνει, η επιτυχής αποπεράτωση ενός προκαταρκτικού και όχι προπαρασκευαστικού έτους σπουδών θα εξασφάλιζε μια άριστη επιλογή και θα οδηγούσε το φοιτητή στη σχολή που πραγματικά θέλει να σπουδάσει.

Ετσι, αφού προσδιορισθεί ο τρόπος επιλογής των φοιτητών για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ο νόμος-πλαίσιο θα πρέπει να εγγυάται τη σωστή εκπαίδευση των φοιτητών και πρωτίστως την άριστη επιλογή του εκπαιδευτικού προσωπικού και του αναγκαίου εξοπλισμού για την εκπλήρωση του εκπαιδευτικού και ερευνητικού του έργου.

Ενα άλλο θέμα που ήταν και εξακολουθεί να είναι και με το νέο νόμο αόριστο, είναι το λεγόμενο πανεπιστημιακό άσυλο. Όλοι ασχολούνται με το πανεπιστημιακό άσυλο, αλλά κανείς δεν γνωρίζει τι είναι αυτό. Υπάρχει μια έμμεση αναφορά περί αυτού, ότι δηλαδή στο πανεπιστημιακό άσυλο είναι ελεύθερη η διακίνηση των ιδεών, αλλά η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών είναι παντού ελεύθερη σε μια σωστή δημοκρατική χώρα και δεν χρειάζεται κανένα πανεπιστημιακό άσυλο για να ισχύσει. Ετσι πρωτίστως είναι ανάγκη να δοθεί ένας αυστηρός ορισμός του πανεπιστημιακού ασύλου και πώς εξασφαλίζεται.

Ενα άλλο σημείο του νόμου-πλαισίου είναι ο τρόπος εκλογής των πρυτανικών αρχών· ο τρόπος που ακολουθείται εδώ πιστεύω να είναι μοναδικός παγκοσμίως. Μέχρι πρότινος είχαμε μία πλήρη κομματικοποίηση, τώρα επιχειρείται ένας «εκδημοκρατισμός», ο οποίος όμως δεν θ' αλλάξει σε τίποτε τα πράγματα, ενώ θα έπρεπε οι πρυτανικές αρχές να εκλέγονται κυκλικά από όλες τις σχολές του πανεπιστημίου, με αξιοκρατικά κριτήρια.

Ερχομαι τώρα στο πλέον σημαντικό θέμα, την αξιολόγηση των πανεπιστημίων. Εδώ θα αναφέρω έναν άλλο χώρο όπου χωρίς καμία τυμπανοκρουσία γίνεται μια άριστη αξιολόγηση. Για τις εισαγωγικές εξετάσεις σε ΑΕΙ και ΤΕΙ καταφεύγουν οι υποψήφιοι φοιτητές στα φροντιστήρια, με μοναδικό κριτήριο επιλογής την εμπειρία τους και το βαθμό επιτυχίας τους. Με αντίστοιχα κριτήρια γίνεται και η αξιολόγηση κάθε προϊόντος που παράγεται. Ενα πανεπιστήμιο παράγει επιστήμονες, επομένως η αξιολόγησή του γίνεται μόνο με το βαθμό επιτυχίας των αποφοίτων του στον εργασιακό χώρο. Εδώ βέβαια προϋποθέτουμε ότι η επιλογή των πτυχιούχων στον εργασιακό χώρο γίνεται αποκλειστικά με αξιοκρατικά κριτήρια, πράγμα που δυστυχώς δεν συμβαίνει πάντοτε στο δημόσιο χώρο.

Ενα λοιπόν ΑΕΙ αξιολογείται με τη βαρύτητα του πτυχίου του, δηλαδή δεν χρειάζεται να υπάρξει επιτροπή αξιολόγησης, την αξιολόγηση την κάνουν οι ίδιοι οι φοιτητές.

Ερχομαι τώρα στο θέμα των συγγραμμάτων. Το σύστημα που ισχύει στη χώρα μας ίσως είναι μοναδικό στον κόσμο. Τώρα θέλουμε να το τροποποιήσουμε με μια μεγαλύτερη επιλογή. Το μόνο σωστό σύστημα είναι ο κάθε διδάσκων να δίνει σύντομες σημειώσεις και να παραθέτει και σχετική βιβλιογραφία, την οποία να μπορούν να χρησιμοποιούν οι φοιτητές. Εδώ βέβαια εξυπακούεται ότι σε κάθε τμήμα υπάρχει πλούσια βιβλιοθήκη στην οποία μπορούν να καταφεύγουν οι φοιτητές.

Ενα άλλο σημείο του νόμου-πλαισίου είναι η δυνατότητα που έχουν οι φοιτητές να λάβουν ένα άτοκο δάνειο, το οποίο πότε θα εξοφλήσουν και με τι εισοδήματα;

Ο χρόνος φοίτησης πρέπει να έχει ένα ανώτατο όριο όταν οι φοιτητές δεν αντιμετωπίζει θέμα υγείας ή οικονομικά προβλήματα. Γι' αυτό θα πρέπει για τους οικονομικά αδύναμους φοιτητές να υπάρχει ανάλογη οικονομική ενίσχυση από το κράτος.

Τα οικονομικά των ΑΕΙ να καλύπτονται πλήρως από το κράτος στο πλαίσιο των πραγματικών αναγκών.

Τα μέλη του ΔΕΠ πρέπει να είναι αποκλειστικής και πλήρους απασχόλησης και τα καθήκοντά τους να είναι η διδασκαλία και η έρευνα, ενώ θα πρέπει να είναι στη διάθεση των φοιτητών προκειμένου να λύσουν τις όποιες απορίες τους. Τα μέσα για την έρευνα να καλύπτονται πλήρως από το κράτος.

Με βάση τα ανωτέρω, προτείνω να συσταθεί μια γενικά απ' όλες τις πλευρές αποδεκτή επιτροπή από έμπειρους πανεπιστημιακούς καθηγητές, με θητεία και σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, που θα λάβει υπόψη και τις θέσεις των φοιτητών, προκειμένου να συντάξει έναν σύγχρονο δυναμικό νόμο-πλαίσιο, που να έχει τη δυνατότητα αυτόματης προσαρμογής στα εκάστοτε νέα δεδομένα για μια συνεχή αναβάθμιση των ΑΕΙ.

* Ομότιμος καθηγητής Θεωρητικής Πληροφορικής Παν/μίου Αθηνών